

CK.0000066479

HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

Chỉ đạo biên soạn: GS. TS. TẠ NGỌC TẤN

Những tranh luận mới
CỦA CÁC HỌC GIẢ NGÀ
VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

(Sách tham khảo)

YÊN
EU

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

Những tranh luận mới
CỦA CÁC HỌC GIẢ NGA
VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

**Biên mục trên xuất bản phẩm
của Thư viện Quốc gia Việt Nam**

Những tranh luận mới của các học giả Nga về chủ nghĩa xã hội : Sách chuyên khảo / Alecxei Prigarin, V.G. Matree, Alecxandr Dughin... ; B.s.: Lê Văn Toan... - H. : Chính trị Quốc gia, 2013. - 424tr. ; 24cm

1. Chủ nghĩa xã hội 2. Tranh luận 3. Sách chuyên khảo
335 - dc14

CTH0044p-CIP

Mã số: $\frac{3.30}{\text{CTQG - 2013}}$

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ - HÀNH CHÍNH QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

Chỉ đạo biên soạn: GS. TS. TẠ NGỌC TẤN

Những tranh luận mới
**CỦA CÁC HỌC GIẢ NGÀ
VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI**

(Sách tham khảo)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT
HÀ NỘI - 2013

TỔ CHỨC BIÊN SOẠN

PGS.TS. LÊ VĂN TOAN

PGS.TS. NGUYỄN VIỆT THẢO

TS. HOÀNG NGỌC KIM

ThS. NGUYỄN THỊ PHƯƠNG THẢO

CÙNG BẠN ĐỌC

Chủ nghĩa xã hội không có một mô hình lý tưởng chung mà mỗi một đất nước, một dân tộc phải xây dựng nó trên những điều kiện thực tế, truyền thống và kinh nghiệm lịch sử của mình. Hệ thống xã hội chủ nghĩa ở Đông Âu và Liên Xô tan rã từ đầu thập niên 1990 nhưng những tư tưởng xã hội chủ nghĩa không phải đã bị phá sản hoàn toàn. Liệu chủ nghĩa xã hội có lại trở thành hiện thực ở nước Nga hay không?, đó là điều mà các học giả ở Nga đã và đang tranh luận nhằm thúc đẩy việc hiện thực hóa nó đồng thời cũng hình thành một cơ sở lý luận mácxít để khắc phục tình trạng “đa nguyên cộng sản” ở nước Nga hiện nay.

Để giúp bạn đọc có thêm tài liệu nghiên cứu, tham khảo về những vấn đề trên, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia - Sự thật phối hợp với Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh xuất bản cuốn sách ***Những tranh luận mới của các học giả Nga về chủ nghĩa xã hội.***

Những vấn đề của chủ nghĩa xã hội mới được đưa ra tranh luận trong cuốn sách này xoay quanh các chủ đề: nguyên nhân sụp đổ của mô hình xã hội chủ nghĩa ở Liên Xô trước đây; về chủ nghĩa tư bản hiện đại; về chủ nghĩa xã hội và nền kinh tế thị trường, v.v..

Những nội dung được nêu trong cuốn sách này hiện nay vẫn đang được tiếp tục trao đổi và tranh luận. Để giúp bạn đọc thuận lợi khi

ngiên cứu và tham khảo, chúng tôi cố gắng giữ nguyên các luận chứng của tác giả và coi đây là quan điểm riêng không phản ánh quan điểm của Nhà xuất bản Chính trị quốc gia - Sự thật.

Xin giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

Tháng 11 năm 2013

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT

LỜI GIỚI THIỆU

1. Chủ nghĩa xã hội từ khi ra đời từ hình thái ý thức đến hiện thực luôn là sự tranh luận bất tận của xã hội loài người. Tên gọi chủ nghĩa xã hội và thêm vào sau nó những bổ ngữ khác nhau tạo nên nhiều tên gọi khác nhau về chủ nghĩa xã hội. Đương nhiên, mỗi tên gọi như vậy có sự khác biệt giữa chúng. Trước C. Mác và Ph. Ăngghen đã có nhiều tên gọi khác nhau về chủ nghĩa xã hội. Các ông đã từng liệt kê trong mục “Chủ nghĩa xã hội phản động” trong bản “*Tuyên ngôn của Đảng Cộng sản*”: chủ nghĩa xã hội phong kiến, chủ nghĩa xã hội tiểu tư sản, chủ nghĩa xã hội Đức, chủ nghĩa xã hội chân chính, chủ nghĩa xã hội bảo thủ hay chủ nghĩa xã hội tiểu tư sản,... và các ông gọi chúng là sự gán ghép thấp hèn. Sau “*Tuyên ngôn của Đảng Cộng sản*” cho đến nay xuất hiện nhiều trào lưu tư tưởng khác nhau về chủ nghĩa xã hội và cùng với nó là sự xuất hiện tương ứng nhiều tên gọi khác nhau về chủ nghĩa xã hội: chủ nghĩa xã hội biến thể, chủ nghĩa xã hội dân chủ, chủ nghĩa xã hội có bờ bến, chủ nghĩa xã hội không bờ bến, chủ nghĩa xã hội lý tưởng, chủ nghĩa xã hội nhân đạo, chủ nghĩa xã hội nhân dân. Rồi những thập niên đầu thế kỷ XXI xuất hiện các tên gọi: chủ nghĩa xã hội mới, chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, chủ nghĩa xã hội nhất nguyên, chủ nghĩa xã hội đa nguyên, chủ nghĩa xã hội thế kỷ XXI (theo cách gọi của H. Chaves), v.v..

Như vậy, một thuật ngữ rất quen thuộc nhưng lại hiểu theo các cách khác nhau, kể cả những người cùng quan niệm, cùng lý tưởng, cùng niềm tin, cùng chí hướng đến những người là đối thủ của nhau. Ngay đến như khái niệm chủ nghĩa xã hội khoa học trong học thuyết Mác, Ăngghen cũng đã và đang có những cách hiểu

khác nhau, nhiều khi là lẫn lộn ba ý nghĩa của nó. *Một là*, chủ nghĩa xã hội với tư cách là một khoa học; *Hai là*, chủ nghĩa xã hội với tư cách là một phong trào; *Ba là*, chủ nghĩa xã hội với tư cách là một trạng thái, nghĩa là một chế độ xã hội.

Cả ba ý nghĩa này đều hợp lý. Việc sử dụng khái niệm này hay khái niệm kia hoàn toàn phụ thuộc vào hoàn cảnh cụ thể, đương nhiên, không nên đảo lộn chúng một cách giản đơn. Đặc biệt, điều tạo nên nhiều sự tranh luận nhất, nhiều sự khác biệt chủ yếu nhất là ở chỗ xác định và đánh giá bản chất của chủ nghĩa xã hội với tư cách là một trạng thái, tức là một chế độ xã hội. Và tất cả mọi điều phong phú, đa dạng, phức tạp cũng từ đây mà ra. Nhưng suy cho cùng, sự phong phú, đa dạng, phức tạp trong tranh luận về chủ nghĩa xã hội nằm ở chỗ thực tiễn luôn luôn thay đổi, phát triển, còn những người nghiên cứu lý luận về chủ nghĩa xã hội, những người xúc tiến xây dựng chủ nghĩa xã hội lại còn suy nghĩ giản đơn về chủ nghĩa xã hội hơn Mác, Ăngghen, Lênin - những bậc thầy của chúng ta về chủ nghĩa xã hội. Sinh thời, Ăngghen đã viết về tranh luận chủ nghĩa xã hội - xã hội xã hội chủ nghĩa: “Tất cả những người tham gia cuộc tranh luận đều coi “xã hội xã hội chủ nghĩa” không phải là cái gì đó thường xuyên biến đổi và phát triển tiến bộ, mà coi nó là cái ổn định, hình thành một lần là xong, rằng phương pháp phân phối cũng được xây dựng một lần là tồn tại mãi mãi. Nhưng nếu như nghiên cứu một cách nghiêm túc thì có thể: *một*, có ý tìm kiếm một phương pháp phân phối để bắt đầu từ đó, và, *hai*, cố gắng tìm phương pháp cho sự phát triển tiếp tục. Nhưng vấn đề này tôi không tìm thấy một lời nào trong cuộc tranh luận”¹. Thông điệp đó

1. Ph. Ăngghen: *Thư gửi K. Schmidt*, 1890, dẫn theo A. Prigarin: *Chủ nghĩa xã hội, cuộc tranh luận về quá khứ và tương lai*, nguồn: www.polit.lv, ngày 20-1-2005.

của Ăngghen nhắc nhở hậu thế một điều rằng, bất kỳ một môn khoa học nào, trong đó có các môn khoa học về lịch sử, chính trị, xã hội chỉ có ích cho con người khi và chỉ khi các môn khoa học đó tìm ra những khái niệm và những quy luật phản ánh các quá trình được nghiên cứu và được dự báo đúng như chúng đã và đang diễn ra trong thực tế và sẽ diễn ra trong tương lai. Nghiên cứu, tranh luận về chủ nghĩa xã hội không ngoài quy luật đó.

2. Hơn 20 năm trước - vào những năm đầu thập niên 1990, các nhà chính trị phương Tây và các nhà tư tưởng của giai cấp tư sản đã tuyên bố về sự kết thúc của chủ nghĩa xã hội, đồng thời khẳng định về sự tiếp tục của nền chuyên chế tư bản chủ nghĩa toàn cầu. Họ cho rằng, sự sụp đổ của hệ thống xã hội chủ nghĩa ở các nước Đông Âu và sự giải thể của Liên Xô cũng có nghĩa là chủ nghĩa xã hội sẽ nhanh chóng biến mất. Điều làm mọi người ngạc nhiên là chỉ vắn vẹn hơn 20 năm trôi qua, quan điểm đó đã đổ vỡ hoàn toàn. Chủ nghĩa xã hội vẫn phát triển và hơn nữa, nó còn có bước phát triển tiến bộ hơn. Trong khi đó, chủ nghĩa tư bản toàn cầu lại đang đối mặt với khủng hoảng kinh tế mang tính hủy diệt, cùng với chủ nghĩa phiêu lưu quân sự được mở rộng quá mức, nền chính trị tê liệt, tình trạng thiếu trách nhiệm đối với môi trường và xã hội xuống cấp nặng nề, chủ nghĩa tư bản với nền tảng là chế độ thúc đẩy tiêu thụ, luôn thực hiện chính sách theo đuổi lợi nhuận tối đa bằng sự trả giá của chiến tranh. Đó là chính sách mang tính tự sát, không bền vững. Chính những điều đó đã tạo điều kiện cho loài người nhận rõ bản chất của chủ nghĩa tư bản, nhìn nhận chính xác và thúc đẩy tiến trình lịch sử chủ nghĩa xã hội thay thế chủ nghĩa tư bản.

Thành tựu xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Trung Quốc và Việt Nam được cả thế giới quan tâm, công cuộc cải cách mở cửa ở Trung Quốc và công cuộc đổi mới ở Việt Nam nhất định sẽ làm cho con đường tiến lên xây dựng chủ nghĩa xã hội ngày càng rộng mở.